

POSTANOWIENIE

Dnia 23 marca 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Kazimierz Zawada (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Paweł Grzegorzcyk

SSN Wojciech Katner

w sprawie z wniosku M.D.
przy uczestnictwie D.W. i A.D.
o podział majątku wspólnego i dział spadku,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 23 marca 2018 r.,
zażalenia uczestniczki D.W.
na postanowienie Sądu Okręgowego w W.
z dnia 20 grudnia 2017 r., sygn. akt XXVII Ca .../16,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 20 grudnia 2017 r. Sąd Okręgowy odrzucił skargę kasacyjną D.W. od postanowienia Sądu Okręgowego w W. z dnia 25 kwietnia 2017 r. w sprawie z wniosku M.D. z udziałem D.W. i A.D. o podział majątku wspólnego i dział spadku.

W uzasadnieniu postanowienia z dnia 20 grudnia 2017 r. Sąd Okręgowy wyjaśnił, że w sprawach o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej między małżonkami i dział spadku skarga kasacyjna jest niedopuszczalna, gdy wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż 150 000 zł, a w sprawie tak właśnie jest. W apelacji wniesionej przez D.W. wartość przedmiotu zaskarżenia wynosiła 149 642 zł, a na etapie postępowania kasacyjnego nie było podstaw do rozszerzenia zakresu zaskarżenia do kwoty 300 000 zł. Wskazanej w skardze kasacyjnej.

W zażaleniu D.W. zakwestionowała zasadność odrzucenia wniesionej przez nią skargi kasacyjnej. Wskazała, że przy ustalaniu majątku wspólnego M.D. i M.D. nie uwzględniono wszystkich składników. W konsekwencji, wartość przedmiotu zaskarżenia została pomniejszona o wartość samochodu osobowego. Po tej korekturze, wartość przedmiotu zaskarżenia wynosi 150 542 zł, co czyni skargę kasacyjną dopuszczalną.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W tzw. sprawach działowych obowiązek podania we wniosku o wszczęcie postępowania wartości przedmiotu sprawy (art. 511 w związku z art. 187 § 1 pkt 1 i art. 19 § 2 k.p.c.), a w apelacji - wartości przedmiotu zaskarżenia (art. 368 § 2 w związku z art. 19 § 2 i art. 13 § 2 k.p.c.), został zmodyfikowany przez art. 684, art. 567 § 3 i art. 619 § 1 k.p.c. Zgodnie z tymi przepisami, ustalenie wartości dzielonego majątku należy do sądu. Sąd meriti powinien więc zawsze tę wartość ustalić, działając z urzędu. Nigdy nie jest dla niego w tym względzie wiążące stanowisko współwłaścicieli (współuprawnionych).

Podobnie przedstawia się określenie wartości przedmiotu zaskarżenia kasacyjnego. Uczestnik postępowania o podział majątku wnosząc skargę kasacyjną powinien, zgodnie z art. 398⁴ § 3 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c., wskazać wartość przedmiotu zaskarżenia. Wskazana wartość przedmiotu zaskarżenia nie jest jednak wiążąca dla sądu drugiej instancji, ani dla Sądu Najwyższego. Sądy te mogą poddać ją weryfikacji na podstawie akt sprawy z pominięciem zasad określonych w art. 25 i 26 k.p.c. (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia: 24 maja 2001 r., IV CZ 20/01, 21 listopada 2001 r., I CZ

152/01, 6 listopada 2002 r., III CZ 98/02, 6 czerwca 2012 r., IV CZ 7/12, 22 października 2014 r., II CSK 235/14, 21 maja 2015 r., IV CZ 12/15, 16 czerwca 2016 r., V CZ 24/16). Praktyczne znaczenie możliwości tej weryfikacji ujawnia się w przypadkach oczywiście nieprawidłowego wskazania wartości przedmiotu zaskarżenia w zamiarze zapewnienia sobie dostępu do postępowania kasacyjnego ze względu na wymaganie wynikające z art. 519¹ § 2 i § 4 pkt 4 k.p.c. (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 18 maja 2006 r., IV CR 34/06 i 15 grudnia 2006 r., III CZ 88/06).

W kategorii spraw działowych wartością przedmiotu zaskarżenia jest wartość konkretnego interesu, np. rzeczy lub praw, których objęcie lub nieobjęcie podziałem kwestionuje skarżący (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia: 6 listopada 2002 r., III CZ 98/02, 26 lipca 2007 r., V CZ 66/07, 24 kwietnia 2013 r., IV CZ 36/13).

Z reguły wartość ta nie przekracza - nawet gdy orzeczenie zakwestionowano w całości - wartości udziału skarżącego uczestnika. Tylko wyjątkowo jest inaczej, na przykład wtedy, gdy uczestnik podważa zasadę podziału (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia: 5 kwietnia 2002 r., II CZ 25/02, 21 stycznia 2003 r., III CZ 153/02, 15 grudnia 2006 r., III CZ 88/06, 21 maja 2015 r., IV CZ 12/15).

Sąd Okręgowy w postanowieniu zaskarżonym zażaleniem zasadnie przyjął, że wartość przedmiotu zaskarżenia skargą kasacyjną wniesioną przez uczestniczkę postępowania nie jest wyższa od wartości zaskarżenia apelacją i nie sięga kwoty 150.000 zł. W apelacji uczestniczka nie kwestionowała ustalonego przez Sąd składu ani wartości majątku wspólnego M.D. i M.D., jak też - składu i wartości spadku po M.D. Nie godziła się tylko na sposób dokonanego podziału majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej między małżonkami D. i sposób działu spadku po M.D., podnosząc, że nie ma możliwości spłaty wnioskodawczyni w ustalonej kwocie. Sąd Okręgowy postanowieniem z dnia 25 kwietnia 2017 r. uwzględnił tę apelację jedynie częściowo, a mianowicie w ten sposób, że trzymiesięczny termin spłaty wskazany w punkcie 5 zaskarżonego apelacją postanowienia zastąpił terminem dwunastomiesięcznym (punkt I sentencji postanowienia Sądu Okręgowego); w pozostałym zakresie apelację uczestniczki

oddalił (punkt II sentencji postanowienia Sądu Okręgowego). W skardze kasacyjnej uczestniczka zaskarżyła postanowienie Sądu Okręgowego „co do punktu I, tj. zmiany zaskarżonego postanowienia w punkcie 5”. W tym stanie rzeczy nie było oczywiście podstaw do przyjęcia, że na etapie postępowania kasacyjnego doszło do rozszerzenia wartości zaskarżenia ponad kwotę stanowiącą wartość przedmiotu zaskarżenia apelacyjnego, do wysokości przekraczającej próg dopuszczalności skargi kasacyjnej w sprawach działowych.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

aj

a.ł